

Vec C-904/19

**Zhrnutie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 98 ods. 1
Rokovacieho poriadku Súdneho dvora**

Dátum podania:

10. decembra 2019

Oznaczenie sądu krajowego:

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Woli w Warszawie

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

25. novembra 2019

Žalobca:

E. Sp. z o.o.

Žalovaný:

K.S.

Predmet konania pred vnútroštátnym súdom

- 1 Predmetom sporu vo veci samej je splatenie spotrebiteľského úveru. Žalobca navrhol, aby bola žalovanému uložená povinnosť zaplatiť sumu 835,05 PLN spolu so zákonnými úrokmi z omeškania odo dňa podania žaloby ku dňu zaplattenia.

Predmet a právny základ prejudiciálnych otázok

Vnútroštátny súd sa v podstate pýta:

- po prvé, či je prípustné vydanie rozsudku pre zmeškanie vo veci týkajúcej sa splatenia spotrebiteľského úveru uznajúc za pravdivé tvrdenia žalobcu o skutkových okolnostiach v prípade, že k žalobe nie je pripojená zmluva o úvere a žalovaný je úplne nečinný;
- po druhé, či je prípustné vydanie rozsudku pre zmeškanie vo veci týkajúcej sa splatenia spotrebiteľského úveru uznajúc za pravdivé tvrdenia žalobcu o skutkových okolnostiach bez preskúmania predloženej zmluvy, ak je žalovaný úplne nečinný.

Prejudiciálne otázky

1. Majú sa článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách..., ako aj jej [dvadsiate a dvadsiate štvrté odôvodnenie, podľa ktorých] majú byť zmluvy vypracované jasne a zrozumiteľne a spotrebiteľ musí mať skutočne príležitosť oboznámiť sa so všetkými podmienkami zmluvy a akékoľvek pochybnosti sa majú vykladať v jeho prospech [a] súdy a správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách, v spojení s článkom 10 ods. 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, ktorou sa zrušuje smernica Rady 87/102/EHS... a jej odôvodnením 31 vykladať v tom zmysle, že bránia výkladu článku 339 ods. 2 k.p.c. [občiansky súdny poriadok] v tom zmysle, že ustanovenie článku 339 ods. 2 k.p.c. [občiansky súdny poriadok] umožňuje vydať rozsudok pre zmeškanie vo veci... týkajúcej sa zaplataenia spotrebiteľského úveru... tiež v prípade, ak žalobca nepredložil... zmluvu o spotrebiteľskom úvere, a v dôsledku toho nedošlo k preskúmaniu tejto zmluvy vzhľadom na prípadne nekalé podmienky obsiahnuté v zmluve, nebolo overené, či zmluva obsahuje všetky náležitosti požadované zákonom a súčasne sa vyžaduje, aby sa pri vydaní rozsudku pre zmeškanie vychádzalo len zo skutočností založených na tvrdeniach žalobcu bez preskúmania dôkazov z hľadiska prijatia „rozumných pochybností“ v zmysle tohto ustanovenia? Je so zreteľom na judikatúru Súdneho dvora z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 62), z 10. septembra 2014, Kušionova (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 56) a zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 47) možný výklad článku 339 ods. 2 k.p.c. [občiansky súdny poriadok]... v tom zmysle, že je možné vydať rozsudok pre zmeškanie vo veci [týkajúcej sa zaplataenia spotrebiteľského úveru], v ktorej žalobca nepripojil k žalobe zmluvu, a v dôsledku toho nedošlo k preskúmaniu tejto zmluvy vzhľadom na prípadne nekalé podmienky obsiahnuté v zmluve a nebolo overené, či zmluva obsahuje všetky náležitosti požadované zákonom, pričom sa vychádza výlučne zo skutkových tvrdení žalobcu?
2. Majú sa článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách..., ako aj jej [dvadsiate a dvadsiate štvrté odôvodnenie, podľa ktorých] majú byť zmluvy vypracované jasne a zrozumiteľne a spotrebiteľ musí mať skutočne príležitosť oboznámiť sa so všetkými podmienkami zmluvy a akékoľvek pochybnosti sa majú vykladať v jeho prospech [a] súdy a správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách, v spojení s článkom 10

ods. 1 a 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere, ktorou sa zrušuje smernica Rady 87/102/EHS... a jej odôvodnením 31, vykladať v tom zmysle, že bránia výkladu ustanovenia článku 339 ods. 2 k.p.c. [občiansky súdny poriadok] v tom zmysle, že ustanovenie článku 339 ods. 2 k.p.c. [občiansky súdny poriadok] bráni tomu, aby vnútroštátny súd preskúmal zmluvu... o spotrebiteľskom úvere predloženú žalobcom z hľadiska prípadne nekalých podmienky uvedených v zmluve, a preskúmal, či zmluva obsahuje všetky zákonom požadované náležitosti a súčasne vyžaduje, aby sa pri vydaní rozsudku pre zmeškanie vychádzalo len zo skutočností založených na tvrdeniach žalobcu bez preskúmania dôkazov z hľadiska prijatia „rozumných pochybností“ v zmysle tohto ustanovenia? Je so zreteľom na judikatúru Súdneho dvora z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 62), z 10. septembra 2014, Kušionova (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 56) a zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 47) možný tiež výklad článku 339 ods. 2 k.p.c. [občiansky súdny poriadok] v tom zmysle, že je možné vydať rozsudok pre zmeškanie vo veci [týkajúcej sa zaplatenia spotrebiteľského úveru] bez preskúmania zmluvy pripojenej žalobcom k návrhu z hľadiska prípadne nekalých podmienok obsiahnutých v zmluve a overenia, či zmluva obsahuje všetky náležitosti požadované zákonom, pričom sa vychádza výlučne zo skutkových tvrdení žalobcu?

Relevantné predpisy práva Spoločenstva

1. Smernica Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách: dvadsiate a dvadsiate štvrté odôvodnenie, článok 7 ods. 1.
2. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS: odôvodnenie 31 a článok 10 ods. 1 a 2.

Relevantné vnútroštátne predpisy

1. Kodeks Postępowania Cywilnego (Občiansky súdny poriadok) zo 17. novembra 1964 (ďalej len „k.p.c.“): článok 139 ods. 1, článok 333 ods. 1 bod 3, článok 339 ods. 1 a 2, článok 343, článok 344 ods. 1 až 3, článok 346 ods. 1, článok 346 ods. 1¹, článok 346 ods. 2, článok 348.

Článok 339 ods. 1 k.p.c. znie: „Ak sa žalovaný včas nedostaví na ústne pojednávanie alebo ak sa napriek svojej účasti nepodieľa na konaní, vydá súd rozsudok pre zmeškanie.“

Článok 339 ods. 2 k.p.c. znie: „V tomto prípade sa tvrdenia žalobcu o skutkových okolnostiach uvedené v žalobe alebo v písomných podaniach, ktoré boli žalovanému doručené pred pojednávaním, považujú za pravdivé, okrem prípadu, že vzbudzujú oprávnené pochybnosti alebo slúžia na obchádzanie zákona.“

2. Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (zákon o súdnych poplatkoch v občianskoprávných veciach) z 28. júla 2005: článok 3 ods. 2 bod 4, článok 13 ods. 1, článok 19 ods. 1, článok 28.

Krátky opis skutkového stavu a konania

- 2 Nárok, ktorý je predmetom žaloby, je založený na zmluve o spotrebiteľskom úvere uzatvorenej 10. júna 2015 vo výške 400 PLN na dobu 30 dní.
- 3 Podľa zmluvy v prípade nesplatenia úveru a administratívnych nákladov do 10. júla 2015 bol veriteľ oprávnený fakturovať dlžníkovi náklady na upomienky a požadovať zaplatenie „konečnej sankčnej platby“. Výzva na zaplatenie „konečnej sankčnej platby“ bola žalovanému zaslaná elektronickou poštou na elektronickú adresu, ktorú uviedol, a v papierovej podobe 10. augusta 2015. Veriteľ zaslal žalovanému 3 upomienky a dokument nazvaný „konečná sankčná platba“, čo podľa tejto zmluvy viedlo k tomu, že žalovaný bol povinný zaplatiť dodatočné náklady vo výške 200 PLN.
- 4 Dňa 3. augusta 2017 bola uzavretá zmluva o postúpení pohľadávky veriteľa voči žalovanému, na základe ktorej žalobca nadobudol pohľadávku voči žalovanému. Žalovaný bol upozornený na zmenu veriteľa v korešpondencii, ktorá mu bola zaslaná 9. augusta 2017. Toto oznámenie, ktoré obsahovalo aj výzvu na zaplatenie pohľadávky, zostalo bez odpovede. Subsidiárne žalobca zaslal žalovanému 18. decembra 2017 výzvu na zaplatenie, ktorá tiež zostala bez odpovede.
- 5 Žalovaný nezaujal vo veci žiadne stanovisko. Zásielku, ktorá obsahovala žalobu, list žalobcu z 21. septembra 2018 a oznámenie o konaní pojednávania si žalovaný fyzicky neprevzal. Táto zásielka bola považovaná za doručeníu po dvoch oznámeniach podľa článku 139 ods. 1 k.p.c.

Zhrnutie odôvodnenia návrhu

- 6 Vnútroštátny súd má pochybnosti o tom, že článok 339 ods. 2 k.p.c., vykladaný v súlade so značnou časťou poľskej judikatúry a právnej vedy v tom zmysle, že neumožňuje preskúmanie zmluvy o spotrebiteľskom úvere, je zlučiteľný s vyššie uvedenými ustanoveniami smerníc 93/13 a 2008/48.
- 7 Poľský zákonodarca stanovil, že rozsudok pre zmeškanie možno vydať v prípade nečinnosti žalovaného (v prípade nedostavenia sa na pojednávanie a neúčasti na

pojednávani) iba na základe skutkových tvrdení jedného účastníka konania, ktorý je aktívny, teda žalobcu, bez toho, aby bolo potrebné vykonať ich overenie.

- 8 Predpoklady, z ktorých vychádza konanie a rozsudok pre zmeškanie, znamenajú, že ide o inštitút, ktorý obsahuje prvky, ktoré sú tiež vlastné konaniu o platobnom rozkaze a upomínaciemu konaniu. Ide predovšetkým o to, že k vydaniu rozsudku pre zmeškanie dochádza na základe skutkových tvrdení jedného účastníka konania, teda žalobcu, pričom v konaní pre zmeškanie v zásade tieto tvrdenia nie sú overené v rámci dokazovania, v konaní o platobnom rozkaze sa tieto tvrdenia overia len na základe konkrétnych listinných dôkazov, a v rámci upomínacieho konania sa vôbec nevykonáva overenie pravdivosti dôkazov. Aj keď v rámci konania pre zmeškanie jednostrannosť základu skutkového stavu rozhodnutia vyplýva z nečinnosti žalovaného, v konaní o platobnom rozkaze, ako aj v upomínacom konaní táto jednostrannosť vyplýva z vopred prijatého predpokladu, že do vydania platobného rozkazu obe konania prebiehajú *ex parte*.
- 9 Konanie pre zmeškanie, podobne ako konanie o platobnom rozkaze, je, v prípade dodržania podmienok stanovených v občianskom súdnom poriadku, povinné, konanie o uložení platobnej povinnosti je fakultatívne. Rozsudok pre zmeškanie nie je podmienený návrhmi, ktoré v tejto súvislosti predložili účastníci konania. Ak sú splnené podmienky stanovené v tomto ustanovení, súd musí z úradnej povinnosti vydať rozsudok, ktorého charakter pre zmeškanie vyplýva zo zákona a nepodlieha voľnej úvahe súdu.
- 10 Ak teda žalovaný ostane pasívny po doručení kópie žaloby, prípadne iných písomností, alebo po konštatovaní, že žaloba a ďalšie písomnosti boli doručené podľa článku 139 ods. 1 k.p.c (po dvoch oznámeniach o zásielke a jej nevyzdvihnutí adresátom) vnútroštátny súd je povinný vydať rozsudok pre zmeškanie.
- 11 Podľa jedného z existujúcich vnútroštátnych rozhodnutí a z existujúcej vnútroštátnej judikatúry týkajúcej sa výkladu článku 339 ods. 2 k.p.c. musí vnútroštátny súd vydať platobný rozkaz, aj keď navrhovateľ nepripojil k návrhu žiadne dôkazy, takže súd v zásade prijme za pravdivé tvrdenia navrhovateľa o skutkových okolnostiach.
- 12 Podľa iného výkladu článku 339 ods. 2 k.p.c. aj keď žalobca pripojí dokumenty k žalobe a nečinný žalovaný nepredložil žiadne dôkazy, nič to nemení na skutočnosti, že vnútroštátny súd nemôže pri vydaní rozsudku pre zmeškanie vychádzať z dokumentov, pretože skúma len tvrdenia žalobcu (a nie dôkazy) a v zásade prijíma za pravdivé tvrdenia žalobcu o skutkových okolnostiach.
- 13 Je pravda, že samotné ustanovenie článku 339 ods. 2 k.p.c. stanovuje výnimky. Skutkové tvrdenia žalobcu uvedené v žalobe alebo iných písomnostiach doručených žalovanému pred pojednávaním nemôžu byť prijaté za pravdivé, ak: 1) vyvolávajú odôvodnené pochybnosti alebo 2) boli uvedené na účely obchádzania zákona.

- 14 Zdá sa však, že dominantný názor na výklad tohto ustanovenia vyžaduje, aby sa za referenčný bod na posúdenie, či sú vyššie uvedené podmienky splnené, považoval obsah žaloby alebo iných písomností predložených žalovanému pred pojednávaním. V tejto súvislosti nie je potrebné, aby sa súd prípadne odvolával na dôkazy pripojené k žalobe alebo iné písomnosti, ktoré boli doručené žalovanému pred pojednávaním. Tvrdenia žalobcu vzbudzujú odôvodnené pochybnosti, ak si navzájom odporujú, nezhodujú sa, navzájom sa vylučujú alebo sú svojou povahou nepravdepodobné alebo v rozpore so všeobecne známymi skutočnosťami (článok 228 ods. 1 k.p.c.), alebo skutočnosťami, o ktorých sa súd dozvedel z úradnej činnosti (článok 228 ods. 2 k.p.c.). K uvedeniu tvrdení o skutkových okolnostiach na účely obchádzania zákona dochádza v situácii, keď rozsudok má viesť k takémuto obchádzaniu, napríklad s cieľom získať rozhodnutie o výživnom v nadmernej výške, aby bolo možné využiť prednostné plnenie z majetku žalovaného v exekúcii.
- 15 Podľa vnútroštátneho súdu tento výklad článku 339 ods. 2 k.p.c môže brániť uskutočneniu cieľov uvedených smerníc v rozsahu, v akom v podstate bráni súdu, v prípade nečinnosti žalovaného, preskúmať, či zmluva o spotrebiteľskom úvere obsahuje všetky požadované náležitosti a či neobsahuje nekalé podmienky, ktoré treba považovať za nezaväzujúce spotrebiteľa.
- 16 Vnútroštátny súd nenašiel v judikatúre Súdneho dvora rozhodnutia, v ktorých sa výslovne odkazuje na zlučiteľnosť konania pre zmeškanie vedeného v členskom štáte so smernicami, ktoré sa týkajú ochrany spotrebiteľa. Súdny dvor sa naopak viackrát vyjadril v súvislosti s konaním o platobnom rozkaze, ktoré vykazuje určité podobnosti s konaním pre zmeškanie.
- 17 Ide najmä o rozsudok Súdneho dvora z 13. septembra 2018, C-176/17, Profi Credit Polska SA a návrhy generálnej advokátky v tejto veci, ako aj rozsudky Súdneho dvora, ktoré sú v ňom citované: zo 14. júna 2012, Banco Eslyol de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349), z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC (C-49/14, EU:C:2016:98) a z 21. júna 2016, Aktiv kapital Portfolio (C-122/14, EU:C:2016:486).
- 18 Vnútroštátny súd osobitne upozornil na body 42 a 44 rozsudku vo veci C-176/17, v ktorých sa uvádza, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je vnútroštátny súd povinný preskúmať *ex offico* nekalý charakter zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ má tento súd k dispozícii právne a skutkové okolnosti potrebné na tento účel. Účinná ochrana práv, ktoré spotrebiteľovi priznáva táto smernica, totiž môže byť zaručená len pod podmienkou, že vnútroštátne procesné právo umožňuje v rámci konania o platobnom rozkaze alebo v konaní o výkone platobného rozkazu *ex offico* preskúmať potenciálne nekalú povahu podmienok v predmetnej zmluve.

- 19 Na základe týchto informácií sa možno domnievať, že vnútroštátny súd musí preskúmať potenciálne nekalú povahu zmluvných podmienok aj v prípade zmeškania.
- 20 Ako však Súdny dvor uviedol v bode 55 rozsudku vo veci C-176/17, každý prípad, v ktorom sa vynára otázka, či má vnútroštátne procesné ustanovenie vplyv na právo na účinný prostriedok nápravy, sa musí analyzovať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v rámci celého procesného postupu, na jeho priebeh a osobitosti na rôznych stupňoch vnútroštátnych súdov.
- 21 V tejto súvislosti treba uviesť, že konanie pre zmeškanie sa podstatne líši od konania o platobnom rozkaze.
- 22 Po prvé v konaní o platobnom rozkaze odporca nemá možnosť vyjadriť sa pred vydaním a doručením platobného rozkazu, avšak v konaní pre zmeškanie takúto možnosť má.
- 23 Po druhé v konaní o platobnom rozkaze odporca musí v prípade podania odporu zaplatiť poplatok vo výške 3/4 poplatku z návrhu, zatiaľ čo navrhovateľ musí zaplatiť poplatok vo výške 1/4, naproti tomu v konaní pre zmeškanie žalobca platí všetky poplatky zo žaloby, a žalovaný v prípade podania odvolania proti rozsudku pre zmeškanie platí 1/2 poplatku zo žaloby (a keby nebol nečinný, neplatil by žiaden poplatok až do skončenia konania).
- 24 Po tretie podmienky na podanie odvolania proti rozsudku pre zmeškanie sú menej obmedzujúce ako podmienky podania odporu proti platobnému rozkazu, a okrem toho, ak by bol žalovaný aktívny, nebolo by vôbec potrebné podať odvolanie.
- 25 Po štvrté platobný rozkaz vydaný v konaní o platobnom rozkaze predstavuje exekučný titul, ktorý je vykonateľný bez potreby vyznačenia doložky vykonateľnosti (článok 492 ods. 1 k.p.c.), zatiaľ čo rozsudok pre zmeškanie, hoci z úradnej moci je okamžite vykonateľný, vyžaduje vyznačenie doložky vykonateľnosti, aby sa mohol stať vykonateľným titulom.
- 26 Navyše, ešte dôležitejšie je, že Súdny dvor vo svojich rozhodnutiach viackrát uviedol [rozsudky z 1. októbra 2015, ERSTE Bank Hungary (C-32/14, EU:C:2015:637, bod 62), z 10. septembra 2014, Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, bod 56) a zo 6. októbra 2009, Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, bod 47)] a správne uviedla aj generálna advokátka vo svojich návrhoch vo veci C-176/17 (EU:C:2018:293, bod 73), že hoci v sporoch, v ktorých proti sebe stoja predajca alebo dodávateľ a spotrebiteľ, smernica o nekalých podmienkach v zmluvách ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý o týchto sporoch rozhoduje, povinnosť konať aktívne a nezávisle od samotných zmluvných strán, dodržiavanie zásady efektivity jednako nemôže v plnej miere nahradiť úplnú nečinnosť poškodeného spotrebiteľa.